

Kulturdepartementet 10. april 2012

Språkstatistikk for departementa i 2011

1. GRUNNLAGET FOR STATISTIKKEN

Språkstatistikken for departementa blir utarbeidd kvart år som ledd i det tilsynsarbeidet Kulturdepartementet utfører etter forskrift til lov om målbruk i offentlege teneste.

Statistikken viser den kvantitative fordelinga mellom bokmål og nynorsk i utoverretta informasjonstilfang uttrykt gjennom nynorskprosenten.

Det lovbaserte kravet er at det over tid skal vera minst 25 prosent av kvar målform.

For å kunna måla dette blir det aktuelle dokumenttilfanget sortert i tre grupper:

- proposisjonar og meldingar til Stortinget, jf. tabell 2
- andre dokument, av mindre omfang (under 10 sider), jf. tabell 3
- andre dokument, av større omfang (over 10 sider), jf. tabell 4

Nynorskprosenten i proposisjonar og meldingar blir rekna ut på grunnlag av samla sidetal for kvar målform for kvart departement. Dette skjer ved at Kulturdepartementet registrerer målform og sidetal i alle slike dokument etter kvart som dei ligg føre. Det betyr at dei prosenttala som kjem fram, er baserte på eit fullstendig kjeldetilfang og ei nokså nøyaktig registrering av korleis tekstmengda fordeler seg mellom målformene. Proposisjonar og meldingar er derfor den dokumentkategorien der nynorskprosenten blir målt mest eksakt.

For dei to andre dokumentkategoriane er prosenttala meir usikre. Desse er baserte på taloppgåver Kulturdepartementet innhentar frå dei andre departementa ved slutten av kvart kalenderår. Ein del større variasjonar i talgrunnlaget frå år til år og også departementa imellom indikerer at det her er ein del underrapportering. Dette kan gi til dels store utslag når ein skal rekna ut nynorskprosenten for eit enkelt departement eit enkelt kalenderår.

Særleg gjeld dette for dei meir omfangsrike dokumenta. Desse er det som regel relativt få av. Berre eitt utegløynt dokument kan difor påverka prosentfordelingsmykje, i og med at det er samla sidetal for dei to målformene som er utrekningsgrunnlaget. Ein kan minka verknaden av slike utslag noko ved å sjå fleire år under eitt. I tabell 4 har vi derfor i siste kolonne rekna ut nynorskprosenten for den siste treårsperioden under eitt (2009–2011).

Også for proposisjonar og meldingar har vi i siste kolonne i tabell 2 rekna ut samla nynorskprosent for treårsperioden 2009–2011. Her finst rett ikkje tilsvarende feilkjelder

som for andre større dokument. Men nokre departement kan ha såpass få slike dokument at det ville vera urimeleg å handheva kravet om minst 25 prosent av kvar målform slik at det må oppfyllest for ein såpass stutt periode som kvart enkelt kalenderår.

Når det derimot gjeld mindre dokument som pressemeldingar, stillingsutlysingar, kunngjeringar, rundskriv, mindre høyringsnotat og anna, er desse til saman så mange i løpet av eit år at dette tidsrommet bør vera langt nok til at kravet om minst 25 prosent av kvar målform bør vera oppfylt. I denne kategorien blir nynorskprosenten rekna ut på grunnlag av talet på dokument i kvar målform.

For å få eit samla mål for nynorskprosenten har vi i tabell 1 rekna ut eit vekta gjennomsnitt av nynorskprosenten for kvar av dei tre dokumentgruppene i tabell 2, 3 og 4. Fordi stortingsdokument utgjer eit såpass stort tekstomfang som er fullstendig og nøyaktig registrert, har vi late nynorskprosenten for denne kategorien telja tredobbelt i høve til andre større dokument. Vi har vurdert det slik at kategorien mindre dokument kjem i ei mellomstilling både når det gjeld kor pålitelege tala er, og med omsyn til den verdi desse dokumenta kan seiast å ha i eit måljamstillingsperspektiv. Denne nynorskprosenten har vi derfor gitt to tredjedels vekt jamført med stortingsdokument og dermed dobbel vekt jamført med andre større dokument.

2. KOMMENTARAR TIL STATISTIKKEN

2.1 Gjennomsnitt for alle dokumentkategoriar – tabell 1

Den oppdaterte nynorskprosenten for departementa for 2011 byggjer dels på heile treårsperioden 2009–2011 og dels på kalenderåret 2011 aleine, slik det er gjort greie for ovanfor, og slik det går fram av tabell 1.

2.1.1 Alle departement under eitt

Tabell 1 viser ein oppdatert nynorskdelen for departementa på **22 prosent**.

Dette er eit vekta gjennomsnitt av nynorskprosenten i dei tre dokumentkategoriane statistikken omfattar.

For nynorsk er dette resultatet tre prosentpoeng lågare enn det lovbaserte minstekravet om bruk av kvar målform.

I to av dokumentkategoriane ligg nynorskdelen nær 25-prosentsgrensa. Men i andre større dokument enn stortingsdokument var det berre 9 prosent nynorsk, og dette dreg gjennomsnittet nedover.

2.1.2 Skilnader mellom departementa

Tabell 1 viser også store skilnader departementa imellom.

Å døma etter dei tala som kvart departement sjølv har rapportert inn, har *Landbruks- og matdepartementet* over **25 prosent nynorsk i alle tre dokumentkategoriar**. *Olje- og energidepartementet*, *Fiskeri- og kystdepartementet* og *Kommunal- og regionaldepartementet* ligg tett oppunder.

Alle dei fire departementa som her er nemnde, har eit vekta gjennomsnitt på **rundt 40 prosent nynorsk**.

Også *Samferdselsdepartementet* er nær ved å ha minst 25 prosent nynorsk i alle tre kategoriar og har eit vekta gjennomsnitt på **over 30 prosent nynorsk**.

Sju av dei i alt sytten departementa har eit vekta gjennomsnitt **under 25 prosent**.

2.2 Proposisjonar og meldingar til Stortinget – tabell 2

Tabell 2 viser at den samla nynorskdelen i stortingsdokument den siste treårsperioden har vore **24 prosent**.

For kalenderåret 2011 aleine var nynorskdelen **25,4 prosent**. Dette er ein tidels prosentpoeng høgare enn året før og tangering av rekorden frå 2006. Det er tredje gongen at gjennomsnittleg nynorskbruk i stortingsdokument har kome over minimumsgrensa på 25 prosent i eit enkelt kalenderår.

Også tabell 2 viser store skilnader departementa imellom. Åtte av dei sytten departementa har oppfylt kvotekravet på 25 prosent den siste treårsperioden.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet er det departementet som har den høgaste nynorskprosenten i proposisjonar og meldingar den siste treårsperioden med over **57 prosent**. I 2011 hadde BLD nesten 70 prosent nynorsk.

Kunnskapsdepartementet, *Miljøverndepartementet* og *Fiskeri- og kystdepartementet* følgjer tett etter. Alle desse har skrive om lag like mykje nynorsk som bokmål i proposisjonar og meldingar dei siste tre åra.

Ni av departementa hadde mindre enn 25 prosent nynorsk.

Ein bør merka seg at talgrunnlaget varierer mykje departementa imellom. Såleis produserte Finansdepartementet i perioden 2009–2011 over 7 000 sider, Justisdepartementet over 4 000 og Utanriksdepartementet oppimot 4 000 sider, mens dokumentproduksjonen i Forsvarsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet var mindre enn 1 000 sider.

2.3 Andre små dokument – tabell 3

Tabell 3 viser at den rapporterte nynorskdelen i denne dokumentkategorien i 2011 var vel **26 prosent**. Dette er ein auke på 5 prosentpoeng frå året før. Men vi merkar oss også at talgrunlaget er mykje lågare i 2011 enn i 2010.

Dette er likevel ein av dei få åra nynorskdelen i denne kategorien har kome over 25 prosent. Her har det også vore ein positiv langtidstrend gjennom dei siste sju-åtte åra.

Men også her er det markerte skilnader mellom departementa, frå eit toppnivå på 65 prosent til eit botnnivå på 5 prosent.

Tabellen viser også at enkelte av dei departementa som har brukt særskilt mykje nynorsk i proposisjonar og meldingar, har forsømt nynorsken i anna dokumenttilfang.

2.4 Andre større dokument – tabell 4

Den siste merknaden ovanfor blir også stadfesta i tabell 4.

Tabellen viser dessutan at nynorskprosenten i denne dokumentkategorien er mykje lågare enn i dei to andre. Nivået låg på berre **9 prosent**. Det gjeld anten vi ser på heile den siste treårsperioden eller kalenderåret 2011 aleine.

Skilnadene mellom departementa er dessutan svært stor i denne kategorien. Nynorskdelen varierer mellom 64 og 0 prosent.

Tabell 1. Vekta gjennomsnitt av nynorskprosenten i dei tre gruppene av informasjonstilfang i tabell 2, 3 og 4.

Departement	Stortingsdok. 2009-2011, jf. tabell 2. (Vekt=3)	Andre små dok. 2011, jf. tabell 3. (Vekt=2)	Andre større dok. 2009-2011, jf. tabell 4. (Vekt=1)	Vekta gjennomsnitt frå tabell 2, 3 og 4.
1. OED	23	65	63	43,7
2. LMD	38	41	64	43,3
3. KRD	23	65	33	38,7
4. FKD	47	32	24	38,2
5. SD	35	33	22	32,2
6. MD	48	18	12	32,0
7. BLD	57	10	0	31,8
8. KUD	28	37	12	28,3
9. KD	51	5	2	27,5
10. FAD	39	15	1	24,7
11. JD	16	35	9	21,2
12. FIN	15	36	10	21,2
13. AD	21	19	1	17,0
14. UD	14	24	3	15,5
15. FD	15	8	21	13,7
16. NHD	10	12	3	9,5
17. HOD	4	8	2	5,0
SUM	24	26	9	22,2

Tabell 2. Stortingsdokument – nynorskprosent etter sidetal

Departement	1994-2011	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2009-2011 (N=sidetal)
1. BLD ¹	19,0	1,8	2,7	33,9	50,2	57,0	68,8	57,4 (1332)
2. KD ²	46,4	58,0	69,7	42,0	36,6	79,8	54,2	51,2 (1976)
3. MD	32,8	37,4	42,8	45,3	32,2	74,2	53,6	47,5 (1867)
4. FKD	25,8	27,5	43,6	21,3	45,6	50,2	46,4	47,3 (884)
5. FAD ³	25,2	92,1	91,5	70,2	89,5	13,4	9,2	39,4 (1265)
6. LMD	48,7	61,9	44,5	39,0	32,5	59,1	32,6	38,1 (1484)
7. SD	22,3	27,4	65,2	53,9	25,4	56,0	36,2	35,2 (1500)
8. KUD ⁴	31,4	12,6	27,1	27,0	21,7	11,5	45,7	27,5 (1369)
9. OED ⁵	13,7	23,4	35,9	21,3	40,4	33,8	7,1	23,4 (1065)
10. KRD ⁶	17,5	33,0	8,9	19,1	29,4	9,8	25,4	22,6 (1670)
11. AD ⁷	10,8	18,0	4,7	17,4	1,7	19,4	38,5	21,1 (2909)
12. JD	12,9	35,0	12,6	7,2	15,1	10,9	26,4	16,4 (4241)
13. FIN	10,3	12,8	9,2	14,4	12,6	14,8	17,5	14,9 (7191)
14. FD	10,2	11,1	24,6	6,3	8,9	25,6	15,9	14,8 (546)
15. UD	17,5	16,0	20,8	16,1	14,9	17,2	9,6	13,8 (3798)
16. NHD ⁸	8,7	3,7	39,3	9,4	10,5	12,2	8,0	10,0 (1396)
17. HOD ⁹	5,8	11,8	0,3	7,8	4,3	4,9	3,8	4,2 (2576)
SUM	18,7	25,4	22,9	22,8	22,1	25,3	25,4	24,0 (37076)

¹ Tala fram til 1.1.2006 gjeld Barne- og familiedepartementet og frå 1.1.2006 til 31.12.2009 gjeld dei Barne- og likestillingsdepartementet.

² Tala frå før 1.1.2002 gjeld Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet og frå 1.1.2002 til 31.12.2005 Utdannings- og forskingsdepartementet.

³ Tala frå før 1.1.1997 gjeld Administrasjonsdepartementet, for året 1997 Planleggings- og samordningsdepartementet, frå 1.1.1998 igjen Arbeids- og administrasjonsdepartementet, frå 1. 10.2004 til 21. 12. 2005 gjeld dei Moderniseringsdepartementet og frå 1. 1. 2006 til 31. 12. 2009 gjeld dei Fornyings- og administrasjonsdepartementet.

⁴ Tala frå for perioden 1.1.2002 til 31.12.2009 gjeld Kultur- og kyrkjedepartementet.

⁵ Departementet vart oppretta frå 1.1.1997.

⁶ Tala frå før 1.1.1998 gjeld Kommunal- og arbeidsdepartementet

⁷ Tala frå før 1.1.2002 gjeld Sosial- og helsedepartementet. Deretter gjeld dei Sosialdepartementet fram til 1.1.2004, Arbeids- og sosialdepartementet fram til 31.12.2005 og Arbeids- og inkluderingsdepartementet fram til 21.12.2009.

⁸ Tala frå før 1.1.1997 gjeld Nærings- og energidepartementet

⁹ Tala frå før 1.10.2004 gjeld Helsedepartementet, som vart oppretta frå 1.1.2002.

Tabell 3. Andre dokument (under 10 sider) – rapportert nynorskprosent etter talet på dokument

Dep.	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (N)	2011 (N=dokument)
1. KR D ¹⁰	32	28	28	14	20	22	29	29	44	53	75 (437)	65 (593)
2. OED ¹¹	38	29	21	26	22	21	26	21	21	15	10 (310)	65 (17)
3 LMD	31	21	- ¹²	30	7	40	7	10	7	6	6 (955)	41 (32)
4. KUD ¹³	28	15	29	25	30	24	26	28	27	27	27 (200)	37 (197)
5. FIN	26	27	17	15	14	11	17	23	18	22	31 (111)	36 (164)
6. JD	32	26	18	20	25	12	14	31	19	23	26 (456)	35 (246)
7. SD	20	16	14	22	25	29	47	41	56	51	51 (171)	33 (205)
8. FK D	21	21	18	26	24	27	30	38	34	37	34 (397)	32 (289)
9. SMK			8	11	10	20	14	22	25	31	29 (296)	29 (302)
10 UD	67	12	13	20	7	20	15	18	15	9	17 (1873)	24 (800)
11. AD ¹⁴	24	5	7	10	7	38	12	18	15	19	13 (224)	19 (121)
12. MD	28	20	12	8	6	3	3	2	11	5	14 (585)	18 (414)
13. FAD ¹⁵	16	7	8	9	18	22	57	42	46	31	52 (306)	15 (279)
14 NHD ¹⁶	13	11	8	4	5	15	29	14	2	9	7 (290)	12 (154)
15. BLD ¹⁷	41	13	7	9	15	22	16	34	9	14	8 (183)	10 (100)
16. HOD ¹⁸			20	11	12	10	8	20	27	15	11 (210)	8 (367)
17. FD	9	0	3	0	3	10	17	11	8	9	11 (321)	8 (355)
18. KD ¹⁹	21	8	8	7	7	4	9	20	22	6	6 (348)	5 (353)
SUM	25	17	13	15	13	12	16	20	20	18	21 (7670)	26,3 (4988)

¹⁰ Tala frå før 1.1.1998 gjeld Kommunal- og arbeidsdepartementet.

¹¹ Departementet vart oppretta frå 1.1.1997.

¹² Ikkje levert rapport pr. 26. februar 2002.

¹³ Tala frå 1.1.2002 til 21.12.2009 gjeld Kultur- og kyrkjedepartementet.

¹⁴ Tala frå før 1.1.2002 gjeld Sosial- og helsedepartementet. Deretter gjeld dei Sosialdepartementet fram til 1.1.2004, Arbeids- og sosialdepartementet fram til 31.12.2005 og Arbeids- og inkluderingsdepartementet fram til 21.12.2009.

¹⁵ Tala frå før 1.1.1997 gjeld Administrasjonsdepartementet, for året 1997 Planleggings- og samordningsdepartementet, frå 1.1.1998 igjen Arbeids- og administrasjonsdepartementet, frå 1. 10 2004 til 21. 12. 2005 gjeld dei Moderniseringsdepartementet og frå 1. 1. 2006 til 31. 12. 2009 gjeld dei Fornyings- og administrasjonsdepartementet.

¹⁶ Tala frå før 1.1.1997 gjeld Nærings- og energidepartementet.

¹⁷ Tala fram til 1.1.2006 gjeld Barne- og familiedepartementet og frå 1.1.2006 til 31.12 2009 gjeld dei Barne- og likestillingsdepartementet.

¹⁸ Tala frå før 1.10.2004 gjeld Helsedepartementet, som vart oppretta frå 1.1.2002.

¹⁹ Tala frå før 1.1.2002 gjeld Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet og frå 1.1.2002 til 31.12.2005 Utdannings- og forskingsdepartementet.

Tabell 4. Andre dokument (over 10 sider) – rapportert nynorskprosent etter sidetal

Dep.	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2009-2011 (N=sidetal)
1. LMD	- ²⁰	0	0	0	33	6	0	79	0	38	64 (628)
2. OED ²¹	0	0	24	46	62	71	42	63	64	60	63 (975)
3. KR D ²²	26	4	4	5	10	23	20	27	38	35	33 (4229)
4. FK D	8	15	3	5	8	0	37	37	32	11	24 (854)
5. SD	0	0	12	0	2	28	46	9	0	41	22 (723)
6. FD	0	0	0	0	0	0	0	0	37	21	21 (1054)
7. KUD ²³	13	2	25	6	4	26	14	11	19	10	12 (1756)
8. MD	19	18	23	0	-	0	34	14	18	0	12 (1014)
9. FIN	4	0	0,0	0	16	4	7	8	9	17	10 (592)
10. JD	1	2	5	2	2	1	7	8	14	1	9 (4278)
11. SMK	10	90	0	100	0	100	6	4	6	67	7 (821)
12. UD	0	7	2	6	6	5	1	3	2	4	3 (15704)
13. NHD ²⁴	11	5	11	0	0	0	6	6	4	0	3 (1094)
14. HOD ²⁵	7	9	9	0	6	4	2	5	1	2	2 (2973)
15. KD ²⁶	0	16	5	1	6	0	3	7	1	0	2 (5651)
16. AD ²⁷	0	0	9	0	0	33	0	0	6	4	1 (1593)
17. FAD ²⁸	8	0	0	3	21	12	9	2	0	0	1 (3815)
18. BLD ²⁹	4	3	3	2	2	19	0	0	0	0	0 (2090)
SUM	8	6	5,6	4,6	7,7	8,8	8,3	8,9	9,4	9,3	9,1 (49844)

²⁰ Ikkje levert rapport pr. 26. februar 2002.

²¹ Departementet vart oppretta frå 1.1.1997.

²² Tala frå før 1.1.1998 gjeld Kommunal- og arbeidsdepartementet.

²³ Tala frå 1.1.2002 til 21.12.2009 gjeld Kultur- og kyrkjedepartementet.

²⁴ Tala frå før 1.1.1997 gjeld Nærings- og energidepartementet.

²⁵ Tala frå før 1.10.2004 gjeld Helsedepartementet, som vart oppretta frå 1.1.2002.

²⁶ Tala frå før 1.1.2002 gjeld Kyrkje-, utdannings- og forskingsdepartementet og frå 1.1.2002 til 31.12.2005 Utdannings- og forskingsdepartementet.

²⁷ Tala frå før 1.1.2002 gjeld Sosial- og helsedepartementet. Deretter gjeld dei Sosialdepartementet fram til 1.1.2004, Arbeids- og sosialdepartementet fram til 31.12.2005 og Arbeids- og inkluderingsdepartementet fram til 21.12.2009.

²⁸ Tala frå før 1.1.1997 gjeld Administrasjonsdepartementet, for året 1997 Planleggings- og samordningsdepartementet, frå 1.1.1998 igjen Arbeids- og administrasjonsdepartementet, frå 1. 10 2004 til 21. 12. 2005 gjeld dei Moderniseringsdepartementet og frå 1. 1. 2006 til 31. 12. 2009 gjeld dei Fornyings- og administrasjonsdepartementet.

²⁹ Tala fram til 1.1.2006 gjeld Barne- og familiedepartementet og frå 1.1.2006 til 31.12 2009 gjeld dei Barne- og likestillingsdepartementet.